

Олена НЕСТЕРАК АНТИЗІРКИ УКРАЇНСЬКОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ

КІНО
ТЕАТР

Телебачення

«Доброго ранку, країно!», «СВ-шоу»

Критична розмова про телебачення — один із внесків у справу його оздоровлення, професійного гарту. Дещо парадоксальною виглядає картина, коли до найвпливовішої сфери ідеологічного, інформаційного, розважального простору ставляться недбало. Звісно, канали і студії не виявляють самокритичності, а конкурентів воліють не зачіпати. Газетярі більше звертають увагу на сенсаційний галас навколо телебачення та його зірок. Політики ж згадують його в періоди утвердження власних інтересів (згадаймо, либонь, передвиборчу компанію).

Складається враження, що немає сили і мети, здатної вчинити розумний фільтр. Йдеться, безумовно, не про тоталітарне цензурне фільтрування, яке не припустиме в демократичному суспільстві, а про смак, професійний вишкіл, про все те, що працює в інтересах розвитку, змужніння, формування самосвідомості молоді держави. Отож, говорити і писати про телебачення слід багато, часто і критично. У пильній увазі до нього — запорука його майбутньої праці на благо нас, глядачів.

Усвідомлюючи ці завдання, поговоримо про дві передачі, запропоновані студією «1+1»: «Доброго ранку, країно!» та «СВ-шоу». Під однією назвою вони об'єднані з трьох причин: 1) «звернення до країни»; 2) подібність Саші і Вері; 3) несмак, який демонструє не лише примітивізм обох, а до певної міри їх шкідливість.

Почнемо з ранкової. Протягом суботньої і недільної години (9.00-10.00) Лола і Саша Цикало — «скандальне подружжя» російської естради — сваряться, а в перервах вмикають кліпи нових зірочок, які мандрують з передачі в передачу зі стабільною періодичністю і не мають жодного стосунку до предмету їх сварок. Оце і вся концепція програми!

Він — «ледачий, товстий, незграбний, зарозумілий собака», якого Вона мріє згубити. Кожна нова програма демонструє феноменальну винахідливість тортур та засобів згуби власного чоловіка: розстріляти, стерти, отруїти, заколотити, закинути в космос, навіть скальп зняти. Однак і цього

мало. «Солодка парочка» пропонує глядачеві конкурс на найстрашніший сценарій, в якому герої передачі закатували б одне одного. Що й казати, достойний привід для змагання!

Що ж залишається робити глядачеві, родину якого, цілком можливо, переслідують схожі фантазії? Визнати свою нормальність? Якщо Лола і Саша вже десяток років привселюдно мордують одне одного і при цьому вживаються на естраді, то ми вистоїмо в житті? Можливо, це і є кайф від «сімейного щастя»? Хочеться сподіватися, що для декого це дзеркало все-таки виглядає кривим.

Сценічні риси цих персонажів «українського гумору» дозволяють виявити природу «комічної ненависті». З огляду на постійно оголений вигляд Лоли (безрозмірні декольте та безмежні розрізи), поведінку (підстрибування, гасання, під час яких її могутнє тіло колихається й ще більше оголюється) і сховане просторим одягом немічне тільце Саші та його дзигові рухи навколо Лоли, виростають образи сексуально роздратованої «тітки» та імпотента. На більше ця «скандальна парочка» навряд чи може розраховувати, принаймні у сфері телевізійного гумору.

Кабаре-дует обрав собі цікаву назву — «Академія». Яка ж її наука? «Академія» людських стосунків? Школа «порозуміння» подружжя? Зрозуміло, що передача гумористична. Та чи варто починати чорним гумором наші вихідні та святкові дні? Не кажучи вже про те, що «академіки» дозволяють собі антинаціональні випадки проти країни, до якої звертаються.

Що ж до самого звертання, то воно потребує більш детального аналізу. Зрозуміло, що це пародія на політичний етикет, а також нікчем, які страждають комплексами Наполеона. До країни звертаються «найвищі посадові особи» або найавторитетніші діячі культури в часи, коли стаються якісь катаклізми, коли потрібна згуртованість та вибір, який залежить від усіх громадян. Як правило, етапи в житті країни, позначені таким зверненням, — вершини історії.

Зараз така згуртованість, громадянська свідомість виг-

лядає ілюзією, застарілою патетикою, при всьому при тому, що початок 90-х був саме тим часом, коли до країни зверталися і звернення були почутими. Цей скептицизм, щоправда в його досить дешевому вимірі, демонструє «Доброго ранку, країно!». Однак поза суто пародійними моментами звертання засвідчує уже цілком серйозну заявку на абсолютного глядача, ігноруючи факт неодмінної рафінованості телебачення. Адже окрім нейтрального випуску новин, кожна програма має свого адепта. Саша ж переконаний, що їх дивляться навіть інопланетяни. Ще більшою мірою характерна така всюдисущність для Сердючки, яка напевно скоро звертатиметься до Всесвіту.

Між Веркою і Сашею є очевидна схожість. Вони обоє, а точніше їх персонажі, будучи нікчемними і обмеженими, будують непомірні плани щодо майбутнього, професії, свого змінного, але незамінного функціонування як організму соціальної інфраструктури. Ці апетити їх надійно об'єднують. Але якщо Сашу постійно збиває Лола, то краля Геля — безмовна. Запрошені ж зірки іноді покірно, а іноді дратівливо покладаються на Веркіні інтонації, залишаючи собі роль безпомічних у «євробалаганчику» Веркиного купе.

Зірки естради, кіно, спорту, театру мусять співпрацювати з телебаченням. Це неписаний закон поп-культури. Однак їх шанси розкритися на українському телебаченні, зокрема студії «1+1», потрапити до інтелектуального, уважного, зацікавленого, а головне елементарно розумного ведучого дуже малі. Сердючка і Гурченко — чи не парадоксальне сусідство? І річ не в тому, що в «СВ-шоу» зустрілися видатна актриса з початківцем — хлопчаком Данилком. Таланти не мають віку і статусу. Замість того, аби використати ефірний час для того, щоб розкрити особистість, виявити досвід і світогляд публічної людини, запрошена зірка займається всілякими дурницями, задовольняючи непомірно амбітну і говірку «малороську» мадам.

Складається враження, що увесь «зірковий апарат», в тому числі і російський, пра-

цює на імідж нашої Верки. Рідко кому вдається встояти під її натиском. В інтерв'ю з Вереснем Данилко порадив своїм майбутнім гостям менше думати. Цікаво, що залишиться від них, коли цілком віддатися Веркиній енергетиці? Лише одному герою вдалося з цим впоратися. Оскільки Сердючка і Барський працюють в одному жанрі, Барський зумів невимушено, загалом підтримуючи «Веркин проект» розкрити свої значно більші можливості, що викликало в Данилка ледь стримуване роздратування.

Якщо українським зіркам шоу-бізнесу не доводиться звикати (адже, незважаючи на пріоритетну увагу до них телебачення, вибір між феноменально розвиненим нюхом на плітки і сенсації Ягульника, з його візиткою-фразою «як на мене», що служить єдиним критерієм музичного смаку студії «1+1», та Веркою сам за себе говорить; про «достойнства» інших ведучих — в №2 «Кіно-Театру»), то російським зіркам доводиться добряче йорзати на зручному диванчику Веркиного вагончика.

Однак російські канали поспішають придбати програми «СВ-шоу», залюбки знайомлячи свою країну з образом українки — Верки Сердючки. А приголомшена зростаючим успіхом зірка вже «здоровкається» і прощається з трьома різнорідними спільнотами: Україною, Росією та СНГ. «Москалізація» «СВ-шоу» та «українізація» «Доброго ранку, країно» — прогресуючі тенденції обох програм.

Не можна не відзначити ще однієї особливості «СВ-шоу» — його мафіозного характеру. Не йдеться про речі, що існують навколо передачі, а ті, що в ній самій. Це, так би мовити, корпоративно-корупційна, советсько-бюрократична система зв'язків між впливовими людьми, яка функціонує понад грошима, або ж при масштабній їх участі.

У Поплавського, який, до речі, потребує окремої, не менш критичної розмови, Верка вимагає влаштувати Гелю в Інститут культури. Майже усім гостям-чоловікам пропонує Гелю як сексуальну приманку (між іншим, у ставленні до Гелі відчувається тверда чоловіча рука, яку

не в силі приховати жіночий костюм, та й взагалі перевтілення у жінку за межі зовнішності Верки не сягає), на щось розраховуючи взамін, Алла і Філя — її спецзамовники у гарвардській подорожі... Усі — солодкі киці, милі, свої люди, з якими варто зав'язати знайомства.

Що спільного має ця система цінностей з правовим суспільством, якого нібито прагне країна, до якої волає Сердючка? Це серйозне питання, звернене до гумористичної передачі, умисне, адже сатиричні тенденції програми настільки слабкі, що метафора Верки попри весь сучасний антураж стосується нашого минулого. Назад, у зворотний бік — шлях, який обрав Верчин потяг.

І це особливо прикро, адже гумор — сфера, яка найбільш активно й потужно впливає на колективні свідомість і підсвідомість, сприяє очищенню суспільства від пережитків, забобонів, комплексів, упереджень, покращує його стан і настрої. Це сфера, з якою суспільство завжди охоче контактує і якій, що найважливіше, довіряє.

У програми є один аргумент, з яким завжди важко впоратись критикові, — її шалена популярність. Безумовно, такі Верки — все ще наші сучасниці і сучасники... Не підлягає сумніву й те, що в хаосі дурниць, недоречностей незаперечними лишаються комічна поведінка, реакція Данилка і сякий такий гумор, на який він все-таки спромагається. Підкупає і його нібито тепле ставлення до людей та парадні «компліментища» на їх адресу. Не позбавлена шарму й Геля...

Сама собою ідея «СВ-шоу» та «прибамбасів», що його оздоблюють, цікава. Адже залізна подорож рідна й близька серцю кожної пострадянської людини. Купейний стіл та його гастрономічні аксесуари, відвертість співрозмовників, гіпнотичне чергування електричних стовпів за вікном, гуркіт коліс — солодкі спогади, подаровані пасажиру його життєвими мандрами.

Є ще одна особливість, яка ніби долає рифи, на які наштовхуються майже всі ведучі телебачення. Йдеться про мову. Як часто стаємо свідками немічних спроб співроз-

мовників порозумітися у просторі двох мов. Той, хто ставить запитання, силкується не відступитися від української, а той, хто відповідає, вперто висловлюється фонетично невірною російською. І ця, напевно, найбільша біда телебачення, що зрештою не в його компетенції, так чи інакше створює напругу і в ефірі, і за його межами.

Унікальна в масштабах світу ситуація, коли людям однієї нації перешкодою на шляху порозуміння видається їх власна мова! Йдеться не лише про комунікацію, а передусім про відчуття мовної спорідненості, яка є найпевнішим гарантом відчуття приналежності до національної спільноти, культури, духу. Мовна ж всеядність Верки до певної міри усуває цю проблему. Адже однаково легко сприймається і україномовний, і російськомовний гість. Щоправда, в «СВ-шоу» фігурує елементарний вид комунікації, що зводиться виключно до побутових потреб.

Звісно, названо не всі складники популярності програми. Однак ці та інші її «досягнення» не виправдовують творчого безладу, несмаку, вульгарної епатажності, які пруть на глядача щосереди. Не є вони й підставою надання вигідного ефірного часу «СВ-шоу» студією, що претендує на імідж професійного телебачення. Неважко передбачити: Верка — не той персонаж, який назавжди залишається в серцях людей та культурній історії країни. Вона — її тимчасовий супутник, що зійде на ближчій чи дальшій станції. Її «присмерк» вже засвідчив сольний різдвяний концерт Данилка в палаці «Україна», який переконливо довів провал Данилка-не Сердючки.

І останнє. Без інтелекту, щоденної праці над собою, матеріалом, суспільством, яке постійно модифікується, без почуття сучасності і своєчасності на суто інтуїтивних обертах справжніми зірками не стають. Таких якостей не демонструють ведучі програм «СВ-шоу» та «Доброго ранку, країно!». Ілюзія легкодоступності, що поки панує в засобах масової інформації, не тривка. Будемо сподіватися, що українське телебачення нарешті почне дбати про її спростування.